

Lausunto

18.02.2022

Asia: VN/25711/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Espoon varhaiskasvatuksen lausunto Opetus- ja kulttuuriministeriölle luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kansallisesta koulutuksen arviointikeskuksesta annetun lain muuttamisesta

Esityksessä perustettavaksi ehdotetulla varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmällä varhaiskasvatuksen järjestäjillä ja palveluntuottajilla on mahdollisuus toteuttaa lakisääteistä tehtäväänsä arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen arviointiin.

Pidämme hyvänä sitä, että varhaiskasvatuksen valtakunnallista arviointia kehitetään edelleen ja kansallisen arviointikeskuksen roolia arvioinnin toteuttamisessa ja ulkoisen arvioinnin toteuttamisessa vahvistetaan. Lisäksi lakiesityksen sisältämä, käyttöön otettava arviointijärjestelmä näyttäisi kirjatun perusteella tarjoavan lisää välineitä varhaiskasvatuksen järjestäjien ja palveluntuottajien toiminnan arviointiin. Lakiesitys ei kuitenkaan näyttäisi sisältävän riittävästi vaatimuksia järjestelmän käytettävyydestä, emme tunne järjestelmää eikä meillä myöskään ole vielä saatavilla riittävästi tietoa valtakunnallisesti käyttöön otettavan arviointijärjestelmän paikallistason käytettävyyden arvioimiseksi.

Pidämme tärkeänä, että järjestelmää kehitettäessä siltä edellytetään lainsäädännössä toimivaa yhteyttä varhaiskasvatuksessa jo käytössä oleviin eri tietojärjestelmiin. Vaikka kehittävän

arviointitiedon kerääminen on hyödyllistä laadun kehittämiseksi, niin arviointitiedon keräämisen ei tule vaatia varhaiskasvatuksen järjestäjiltä ja palveluntuottajilta kohtuutonta työresurssin lisäämistä kirjaamiseen ja tiedon tuottamiseen, erilaisten rekisterien pitämiseen sekä järjestelmän tuottavan perustiedon perusanalyysiin, vaan peruskoontitiedon tulisi syntyä järjestelmässä. Tämä tulisi lakiesityksessä huomioida selkeämmin.

Toivomme, että tasalaatuisen arvioinnin toteutumiseksi järjestelmän käyttöön ottamisen edellyttämää vastuu- ja tarvittava työresurssi määritettäisiin lakiesityksessä tarvittavissa määrin valtakunnan tasolle. Tarvittavat perehdytykset ja käyttöönoton ja käytön yleinen ohjaaminen kirjattaisiin kansallisen arviointikeskuksen vastuulle valtakunnallisesti. Lisäksi odotamme, että lainsäädännössä on huomioitu se, että kunnille ei muodostu järjestelmän käyttöön ottamisesta lisäkustannuksia. Näemme, että lainsäädännössä tulee edellyttää, että järjestelmän toiminnallisuudet mahdollistavat tiiviin yhteyspinnan ja tiedon hyödynnettävyyden esimerkiksi jo käytössä olevaan tiedon keruun Varda-järjestelmään. Lisäksi lainsäädännössä tulisi ehkä vielä nykyistä selkeämmin todeta, että esimerkiksi Varda-järjestelmän kautta kerätty tieto tulee olla hyödynnettävissä siten, että järjestäjille ja palveluntuottajille ei saa syntyä tarvetta arvioinnin edellyttämän perustiedon kirjaamiseen useaan kertaan ja useaan järjestelmään.

Valtakunnallisen toiminnan laadun edistämiseksi Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamat ulkoiset arvinnit on hyvä toteuttaa yhteisen järjestelmän kautta ja yhdenmukaisesti, mutta olisi välttämätöntä, että varhaiskasvatuksen järjestäjät voisivat jatkossakin hyödyntää erityisesti ja esimerkiksi itsearviointissa valtakunnallisten laadun indikaattorien prosessitekijöihin painottuvia, kehittämäänsä itsearviointimalleja ja välineitä. Pidämme siis tärkeänä, että lainsäädäntö mahdollistaa Valssi- arviointijärjestelmää voitavan paikallisella tasolla käyttää arvioinnissa tarkoituksenmukaisiksi arvioiduilta eli paikallisesti valikoiduilta osin. Jotta arviointivälineitä voitaisiin hyödyntää varhaiskasvatuksen järjestäjien toimesta paikallisella tasolla tarkoituksenmukaisesti tulisi kansalliselta arviointikeskukselta edellyttää lainsäädännössä myös järjestelmän ja arviointivälineiden tarkoituksenmukaista kehittämistä.

On hyvä, että arviointijärjestelmän osalta lainsäädännössä kirjataan selkeästi vaatimus arviointivälineissä ja niiden kehittämisessä huomioitava lasten ja huoltajien osallisuus. On myös hyvin tärkeää, että arviointijärjestelmä ei jäykistäisi erittäin tarkasti jo säädeltyä varhaiskasvatustoimintaa, vaan veisi eteenpäin suunnitelmallista ja pitkäjänteistä varhaiskasvatuksen kehittämistä kuten tavoitteena on.

Pidämme siis hyvänä, että lakiesitys sisältää melko laajan mahdollisuuden paikallisen tason mahdollisuuden arvioinnin tapojen tarkoituksenmukaisuuden arviointiin ja harkintaan erityisesti prosessi-indikaattoreiden itsearviointin toteuttamisen tapojen osalta. Lisäksi tärkeää on, että järjestelmään ei edellytetä kirjattavan tietoa, jonka arviointia ei pystytä tasalaatuisesti ja luotettavasti keräämään, niin, että kerätty tieto ei sisällä jo perustaltaan erittäin vahvan tulkinnallisuuden elementin. Tehdyissä arvioinneissa jää joskus liian vähälle huomiolle se, että itsearviointien tuloksiin vaikuttavat monet muutkin tekijät, kuin varsinainen arvioitavan toiminnan laatu, mitä kuitenkin on tarkoitus arvioida. Edellä jo mainittu suuri tulkinnallisuus jää liian vähälle

huomiolle usein myös tuloksia raportoitaessa. Onkin hyvin tärkeää, että lakiesityksessä mainitaan selkeästi, että järjestelmän kautta tehtyjä arviointeja tulee täydentää myös muilla tiedon hankinta- ja arviointitavoilla.

Viimeiseksi haluaisimme toistaa, että on hyvä, että varhaiskasvatuksen laadun arviointia ja myös itsearviointia kehitetään valtakunnallisesti. Olemme kuitenkin todenneet, että itsearviointia ja laadun itsearviointia tulisi kehittää ohjatusti muissakin lapsen oppimisen polun vaiheissa. Teksteissä todetaan, että kerätyn tiedon perusteella lapsen myöhemmän oppimisen polun vaiheissa ei samantyyppisiä indikaattoreita ja kriteereitä ole laadittu eikä järjestelmiä käyttöön otettu. Lisäksi todetaan, että vaikka lainsäädännössä on samantyyppinen velvoite myös myöhempien oppimisen polun vaiheissa, niin arviointitietoa ei ole ilmeisesti valtakunnallisesti ja vähäisesti paikallisellakaan tasolla koottu. Arviointi painottuu oppijan osaamisen arviointiin eikä niinkään opetuksen järjestäjien ja sen henkilöstön toimijoiden itsearviointiin ja toiminnan kehittämiseen. Olisi perusteltua arvioida vastaavista näkökulmista myös lapsen myöhemmän oppimispolun vaiheiden arvioinnin kehittämistä.

Laine Tellervo

Espoon kaupunki - Kasvun ja oppimisen toimiala; Suomenkielinen
varhaiskasvatus ja Svenska Bildningstjänster